

מידע על הנצחה באינטרנט

יעל פרחי ועדי סלם

הנצחה היא אחת מהדרכים שבהן אנשים מתמודדים עם אובדן. מטלה חשובה אחת בתהליך האבל הוא ארגון מחדש של העולם הפנימי והחיצוני של האבל. על-פי תיאוריות קיימות, היערכות מסתגלת לאבל הוא לא "לשכוח ולהמשיך הלאה", אלא המשך של ייצוג הנפטר והקשר אליו. הנצחה היא יותר מרק לזכור, במובן מסוים זה "לזכור מחדש", זוהי למעשה אחת מהדרכים, שבהן האבל יוצר נוכחות חדשה לנפטר ובכך הקשר אל הנפטר נמשך. לפיכך, ההנצחה היא למעשה ניסיון מודע לשמר ולהנציח את המהות של הנפטר (Possick, Buchbinder, 2007).

Etzion, Yehoshua-Halevi, Fishbein, & Nissim-Frankel, 2007).

האינטרנט גרם לשינוי חברתי, היות והאינטרנט הוא חלק בלתי נפרד מהחברה ומהתרבות, אותו שינוי חברתי משפיע גם על הדרך שבה אנשים מתאבלים, מתים ומנציחים את יקיריהם. כך למשל, בתרבות המערבית, לפני תקופת האינטרנט, האבל נחשב לפרטי ברובו ועל הפרט היה להתגבר על כך ולחזור לתפקוד תקין. לעומת זאת, היום האינטרנט מאפשר לאבל להיחפך ליותר ציבורי, למשל על ידי העלאה של סטאטוס בפייסבוק, המעיד על הפרט שהוא בתקופת אבל (Walter, Hourizi, Moncur, & Pitsillides, 2011). בהתאם לכך אין זה מפתיע כי 65% מהאנשים האבלים, שהשתתפו בסקר דיווחו כי השתמשו באינטרנט כחלק מתהליך האבל שלהם (Falconer, Gibson, Norman, & Sachsenweger, 2011).

ההנצחה האינטרנטית הופיעה לראשונה באמצע שנות ה-90 ועם השנים השתכללה והשתפרה. כיום ניתן לחלק את האתרים באינטרנט הקשורים להנצחה לשניים: הסוג ראשון הוא "הנצחה לא פורמאלית באינטרנט": אתרים אלה מאפשרים להביע אבל באופן קהילתי יותר, לדוגמה דפי פייסבוק או בלוגים פרטיים. והסוג שני הוא "אתרי הנצחה מוקדשים": אתרים, אשר הוקמו בעיקר או רק עבור נתינת כבוד לנפטר. ישנם אתרים רווחיים, אשר מספקים דרך קלה להקמת אתר עם תבניות מוכנות מראש והוראות ברורות וקלות, לעומת זאת ישנם אתרים שמציעים את שירותיהם בחינם וגם להם יש ממשק קל ונוח (Falconer, Gibson, Norman, & Sachsenweger, 2011).

ההנצחה באינטרנט שואלת אלמנטים מהפרקטיקה המסורתית לאחר המוות ומשלבת אותם לכדי הבעה אישית משמעותית. זהו למעשה אבל פרטי שמוצג במקום ציבורי. קהילות נבנות על ידי העברה של אובדן והבעת רגש

בקונטקסט חברתי. הזיכרונות ולמעשה האתרים עצמם, יכולים להיות מאוד שונים בתוכם, מטרתם ואמירתם (Mitchell, Stephenson, Cadell, & Macdonald, 2012).

נראה, שכאשר האַבְּלִים מעלים אתר לזכר יקירם הם מרחיבים את השייכות שלהם על הנפטר לשייכות כללית יותר, עבור כל מי שנכנס לאתר, ולרוב הם גם רוצים שכמה שיותר אנשים יכנסו ויצפו באתר.

להנצחה באינטרנט מספר יתרונות; שלא כמו הנצחה פיזית, למשל אנדרטה, הנצחה וירטואלית מספקת את האפשרות להמשיך ולשנות את האתר על ידי המשפחה, חברים ואף אנשים מחוץ למעגל החברתי של הנפטר.

בהמשך לכך, הנצחה באינטרנט אינה מוגבלת ליום מסוים, שלא כמו הלוויות או ימי זיכרון, כך שניתן לאַבְּל החופש לבחור מתי, כיצד ואיך הוא יתאבל, שכן האינטרנט זמין עבור האַבְּל בכל יום ושעה (De Vries &

Rutherford, 2004). בנוסף, האינטרנט מהווה מקור נוסף לתמיכה עבור האַבְּלִים ויכול למעשה ליצור את

תחושת התמיכה והקהילתיות שחסרה כיום, כך שהבדידות שהם חשים, בעיקר מעצם הסטאטוס אותו הם

נושאים, יכולה לפוג על ידי שיתוף עם אנשים אחרים, המצויים במצב הדומה לשלהם (Mitchell, Stephenson,

Cadell & Macdonald, 2012). כפועל יוצא מכך, האינטרנט מאפשר גם הבעת תנחומים מצד קרובים או אפילו

אנשים זרים. בנוסף לכך, האינטרנט מהווה מקום מפגש עבור האנשים שהקיפו את הנפטר, שללא האינטרנט

היו נפגשים רק בהלוויה, בעקבות כך הם גם מצליחים לשמור על קשר, דבר שקודם לכן היה קשה יותר לביצוע.

לבסוף, שימוש באינטרנט יכול להיות מקום טיפולי חשוב, היות והפרט יכול להישאר אנונימי ועל כן לעיתים

הפתיחות היא גדולה יותר וייתכן כי אף ההתמודדות (Sade-Beck, 2004), (Falconer, Gibson, Norman, &

Sachsenweger, 2011). יש לציין כי, חלק מאתרי ההנצחה גם מציעים תמיכה טיפולית. מאפיין חשוב נוסף של

ההנצחה באינטרנט הוא היותו מקור נוסף לשמירת הקשר עם הנפטר וישנה הרגשה כי הנפטר "שומע", זה

מתאפשר בעיקר בגלל העובדה, כי אין ציפייה לתשובה, לעומת שיחת טלפון למשל. כמו כן, אין בכך בושה.

בהמשך לכך, לרוב האינטרנט מהווה מקום יותר מקובל עבור הבעת רגשות מאשר הקהילה של הפרט כמו

המשפחה או השכנים, אך יש לסייג ולומר כי זה תלוי גיל, מין, מדינה, אתר וכדומה. נקודה נוספת בעלת חשיבות

היא העובדה כי כיום אין זה נהוג, בחברות המודרניות 'לשוחח' עם הנפטר, אך אם הדבר נעשה בתיווך של

האינטרנט, הוא הופך להיות מקובל (Walter, Hourizi, Moncur, & Pitsillides, 2011).

עם זאת, יש לציין כמה חסרונות פוטנציאליים להנצחה באינטרנט. נטען כי היות והנפטר כל כך 'נגיש' לאַבְּל יש

חשש להעצמת הנטייה לאבל מוגבר (*prolonged grief*), היות ולאבְּלִים קשה לעזוב את האתר שהקימו עבור

יקיריהם, שכן זה ייחשב כנטישה (Mitchell, Stephenson, Cadell & Macdonald, 2012). כמו כן, העובדה כי האתר יכול להיעלם או להימחק ויחד איתו זיכרונות רבים יכול להיות הרסני עבור האבל (Falconer, Gibson, Norman, & Sachsenweger, 2011).

לסיכום, ישנן דרכים רבות להנציח אדם אהוב, נראה כי המרחב הווירטואלי מאפשר לפרט לקיים הנצחה באופן שונה ובאיכויות שונות, אך המטרה העיקרית נשארת בעינה, והיא כאמור לשמר ולהנציח את זיכרוננו של הנפטר.

קישור לאתרי הנצחה באינטרנט-

http://clbhr.haifa.ac.il/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=72&lang=he

ביבליוגרפיה

- De-Vries, B., & Rutherford, J. (2004). Memorializing loved ones on the world wide web. *Omega: Journal of Death and Dying*, 49 (1), 5-26.
- Falconer, K., Gibson, K., Norman, H., & Sachsenweger, M. (2011). Grieving in the Internet age. *New Zealand Journal of Psychology*, 40 (3), 79-99.
- Mitchell, L. M., Stephenson, P. H., Cadell, S., & Macdonald, M. (2012). Death and grief on-line: Virtual memorialization and changing concepts of childhood death and parental bereavement on the Internet. *Health Sociology Review*. 21 (4). 413-431.
- Possick, C., Buchbinder, E., Etzion, L., Yehoshua-Halevi, A., Fishbein, S., & Nissim-Frankel, M. (2007). Reconstructing the loss: Hantzacha commemoration following the death of a spouse in a terror attack. *Journal of Loss and Trauma: International Perspectives on Stress & Coping*, 12 (2), 111-126.
- Sade-Beck, L. (2004). Mourning and memorial culture on the Internet: The Israeli case. *American Communication Journal*, 7.
- Walter, T., Hourizi, R., Moncur, W., & Pitsillides, S. (2011). Does the Internet change how we die and mourn? An over view. *Omega: Journal of Death and Dying*, 64 (4), 275-302.

